

УДК 364.4-055.5/.7

Павлюк К. В., Котляревський Я. В., Степанова О. В.

ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМУ ОЦІНЮВАННЯ ПОТРЕБ У СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГАХ

Проаналізовано процес реформування системи соціальних послуг, зокрема одного з ключових його напрямів – створення і реалізації механізму оцінювання потреб у соціальних послугах вразливим верствам населення. Виявлено суперечності в управлінні системою соціальних послуг, головна з яких полягає в тому, що потреби населення в отриманні послуг значно віддалені від потенціалу системи соціального захисту населення. Досліджено чинне нормативно-правове регулювання механізму оцінювання потреб у соціальних послугах, визначено перепони для його функціонування. Розглянуто проблему недосконалості тлумачення найменувань і змісту конкретних соціальних послуг, розв'язання якої, зокрема закріплення стандартних назв і змісту послуг, необхідне для забезпечення передбачуваності й наступності бюджетного планування, гласності та прозорості механізму фінансування установ, подальшого контролю якості послуг. Виокремлено головні завдання і критерії оцінювання потреб у соціальних послугах, основні етапи його здійснення. За результатами аналізу оцінки таких потреб можуть бути затверджені обов'язкові для виконання підвідомчими установами завдання щодо зниження витрат із надання соціальних послуг, фінансованих з бюджету. Дано характеристику методів й інструментів визначення показників потреби в соціальних послугах, встановлено її взаємозв'язок із бюджетним плануванням, а також взаємозв'язок формування завдань з методиками розрахунку фінансових нормативів цих послуг, потужністю бюджетної мережі установ та оцінкою реальних потреб контингентів споживачів соціальних послуг. Запропоновано алгоритм визначення бюджетних потреб у наданні соціальних послуг, необхідні заходи для впровадження й реалізації механізму оцінювання потреб у соціальних послугах в умовах децентралізації в Україні.

Ключові слова: соціальні послуги, бюджетне планування, фінансування, вразливі верстви населення, оцінка потреб, показники потреби в соціальних послугах.

Літ 22.

Павлюк К. В., Котляревский Я. В., Степанова Е. В.

ФОРМИРОВАНИЕ И РЕАЛИЗАЦИЯ МЕХАНИЗМА ОЦЕНКИ ПОТРЕБНОСТЕЙ В СОЦИАЛЬНЫХ УСЛУГАХ

Проанализирован процесс реформирования системы социальных услуг, в том числе одного из ключевых его направлений – создания и реализации механизма оценки потребностей в социальных услугах уязвимым слоем населения. Выявлены противоречия в управлении системой социальных услуг, основополагающее из которых состоит в том, что потребности населения в получении услуг значительно удалены от потенциала системы социальной защиты населения. Исследовано действующее нормативно-правовое регулирование механизма оценивания потребностей в социальных услугах, определены препятствия для его функционирования. Рассмотрена проблема несовершенства трактовки наименований и содержания конкретных социальных услуг, решение которой, в частности закрепление стандартных названий и содержания услуг, необходимо для обеспечения предсказуемости и преимущества бюджетного планирования, гласности и прозрачности механизма финансирования учреждений, дальнейшего контроля качества услуг. Выделены главные задачи и критерии оценивания потребностей в

© Котляревський Я. В., Павлюк К. В., Степанова О. В., 2015

соціальних услугах, основні етапи його здійснення. По результатах аналізу оцінки таких потребностей можуть бути утверджені обов'язкові для виконання підведомственими установами завдання по зниженню витрат на надання соціальних послуг, фінансованих з бюджету. Дана характеристика методів і інструментів визначення показників потреби в соціальних услугах, встановлена її взаємозв'язок з бюджетним плануванням, а також взаємозв'язок формування завдань з методиками розрахунку фінансових нормативів цих послуг, потужністю бюджетної мережі установ та оцінкою реальних потреб контингентів споживачів соціальних послуг. Представлено алгоритм визначення бюджетних потребностей в наданні соціальних послуг, необхідні заходи для впровадження і реалізації механізму оцінювання потребностей в соціальних услугах в умовах децентралізації в Україні.

Ключевые слова: соціальні послуги, бюджетне планування, фінансування, уязвимі шари населення, оцінка потребностей, показники потреби в соціальних услугах.

Klavdiia Pavliuk, Jaroslav Kotljarevskij, Olena Stepanova

FORMATION AND IMPLEMENTATION OF A MECHANISM FOR ASSESSING THE NEED FOR SOCIAL SERVICES

The article analyzes the process of reforming the system of social services, including one of its key areas – formation and implementation of the needs assessment mechanism for social services to vulnerable population. It is revealed a list of contradictions in management of the social services system, the principal of which consists in the fact that the needs of the population in obtaining social services are considerably removed from the potential of the social welfare system. The analysis of the current regulatory mechanism for assessing the needs in social services is made that has revealed obstacles to its operation. The problem of imperfections in interpretation of names and content of the specific social services is considered. The solution of this problem, namely fixing the standard names and content of social services, is necessary to ensure the predictability and continuity of budgetary planning, publicity and transparency of the mechanism of the institutions financing, providing further control over the quality of services. The core objectives and criteria for assessment of the needs for social services, and the main stages of its implementation are determined. According to the analysis results of the assessment of the needs for social services there could be set the required tasks for subordinate institutions to reduce spending on social services, financed from the budget. The characteristic of methods and tools for determining the indicators of the need for social services is provided. It is determined the correlation between the assessment of needs for social services and budget planning, as well as correlation between formation of tasks and methods of calculation of financial ratios of social services, between the capacity of the fiscal institutions network and evaluation of the real needs of consumers of social services contingent. As a result, it is suggested an algorithm for determining the budgetary requirements in the provision of social services, as well as the necessary measures for the introduction and implementation of a mechanism for evaluating the need for social services in the context of decentralization in Ukraine.

Key words: social services, budgetary planning, financing, vulnerable, needs' assessment, indicators of need for social services.

JEL classification: H53, H57, H75, I38, M14.

Серед пріоритетів сучасного соціально-економічного розвитку України об'єктивно постає необхідність впровадження нових стратегій, орієнтованих на суспільні потреби та інтереси. Таку місію має, зокрема, процес реформування механізму фінансування соціальних послуг в Україні, основні цілі якого закладені в Стратегії сталого розвитку "Україна – 2020", Програмі

діяльності Кабінету Міністрів України і спрямовані на виконання державою соціальних функцій, забезпечення консолідації бюджетних витрат, прозорості механізму фінансування соціальних послуг і прийняття управлінських рішень, децентралізацію функцій та повноважень у сфері соціального захисту населення, удосконалення організаційних механізмів і способів надання соціальних послуг вразливим категоріям населення. Питання ефективного надання таких послуг досліджують Л. Близнюк [1], В. Гошовська, К. Дубич [2], В. Жураковський [1], А. Ільчук [3], Р. Синельникова [4], Т. Сорокіна [5], Р. Тофтисова-Матерон [6], К. Чагін [7] та ін.

Однак сьогодні управління системою соціальних послуг характеризується низкою суперечностей, головна з яких полягає в тому, що потреби населення в їх отриманні значно віддалені від потенціалу системи його соціального захисту. Методичним інструментом, покликаним наблизити суб'єктів надання соціальних послуг до соціальних й економічних інтересів населення, є оцінювання потреб у таких послугах у натуральному та вартісному вимірах, зокрема в контексті реалізації концепції децентралізації в Україні.

Нормативно-правове підґрунтя механізму оцінювання потреб у наданні соціальних послуг в Україні вже частково сформовано. Відповідно до цілей реформування їх системи, окреслених у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України [8], Стратегії реформування системи надання соціальних послуг [9], а також згідно з наказом Міністерства соціальної політики України № 648 [10], повинні оцінюватися потреби вразливих категорій населення, зокрема дітей, у наданні соціальних послуг, визначатися пріоритети в організації їх надання, розроблятися програми розвитку системи надання послуг у адміністративно-територіальній одиниці.

Водночас для визначення індивідуальних потреб у соціальних послугах осіб у складних життєвих обставинах (СЖО) розроблено акти нормативно-правового регулювання, які містять порядок та форми такого оцінювання, зокрема: постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах" від 21.11.2013 № 895, "Про затвердження Порядку виявлення сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг та здійснення соціального супроводу таких сімей (осіб)" від 21.11.2013 № 896, наказ Міністерства соціальної політики України "Про затвердження форм обліку соціальних послуг сім'ям (особам), які перебувають у складних життєвих обставинах". У останньому містяться форми актів про оцінку потреб дитини та сім'ї (початкова та комплексна оцінка) та інші документи [11].

Аналіз нормативно-правового регулювання механізму оцінювання бюджетних потреб в Україні дає змогу виявити проблеми, які стають на заваді його ефективному функціонуванню. Зокрема, більшість регламентуючих документів не включено до єдиної системи та передбачають відокремлені акти оцінки потреб (наприклад, накази Міністерства соціальної політики України "Про затвердження форм обліку соціальних послуг сім'ям (особам), які перебувають у складних життєвих обставинах" [11], "Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах" [12]). Ці накази не спрямовані на впровадження

нової системи обліку соціальних послуг, котра має відповідати Перелікові соціальних послуг [13], у них також не розкрито вартісного оцінювання соціальних послуг, а тільки визначено обсяги фінансування за їх групами.

Фінансова децентралізація для сфери надання соціальних послуг згідно зі змінами до Конституції України стосовно децентралізації влади [14] означає, що рівень влади, найближчий до споживачів цих послуг, спроможний забезпечити ефективніше витрачання бюджетних коштів для задоволення потреб у послугах місцевих громад. Це дає регіональним та місцевим органам влади можливість адекватно враховувати конкретні потреби місцевого населення й отримувати вигоди від реалізації послуг шляхом оптимізації внесків до регіональних і місцевих бюджетів та витрат на надання локальних суспільних благ. Для забезпечення на практиці принципів самостійності громад щодо складання й результативного використання бюджетів необхідно, щоб вони формувалися з урахуванням особливостей, відмінностей і довгострокових перспектив соціально-економічного розвитку регіону. Пріоритетною умовою в цьому випадку є наявність показників, котрі дають змогу визначити реальний обсяг фінансових ресурсів для задоволення потреб адміністративно-територіальної одиниці й істотно вдосконалити планування місцевих бюджетів із метою фінансування надання соціальних послуг, зокрема дітям у СЖО.

Бюджетне планування як процес розрахунку й обґрунтування обсягу фінансових ресурсів для надання соціальних послуг завжди пов'язане з потребою у певному адміністративно-територіальному утворенні в певних послугах. Тому важливим завданням бюджетного планування є: по-перше, встановлення кількісних параметрів (у натуральному виразі) конкретної послуги; по-друге, оцінювання вартісного виразу одиниці послуги; по-третє, розрахунок на цій підставі потрібного обсягу бюджетних видатків.

Основними завданнями оцінювання потреб у соціальних послугах є:

- отримання інформації щодо необхідних видів та обсягів послуг за цільовими групами споживачів;
- підвищення якості планування бюджетних видатків на послуги шляхом визначення найнеобхідніших конкретних напрямів фінансування через створення системи регулярного оцінювання рівня фінансового забезпечення певного повноваження органів державної влади й місцевого самоврядування;
- збалансування та ефективний розподіл фінансових ресурсів за окремими послугами [15];
- облік обов'язкових для надання споживачам послуг;
- формування інформаційної бази для опублікування в засобах масової інформації, а також мережі Інтернет даних оцінювання потреби в наданні послуг [16];
- створення інформаційної бази з метою встановлення пріоритетів у послугах та головних напрямів розподілу бюджетних ресурсів за умов жорсткої економії бюджетних коштів для прийняття рішень стосовно оптимізації бюджетних витрат;
- збільшення прозорості використання бюджетних коштів за видами та обсягами надання послуг;

- організація інформаційної бази щодо основних груп надавачів соціальних послуг;
- визначення обсягів закупівлі послуг для формування ринку соціальних послуг;
- підвищення якості управління бюджетними видатками на соціальні послуги;
- створення системи оцінювання й контролю діяльності учасників бюджетного процесу, пов'язаної із забезпеченням своєчасного надання послуг [17].

Натуральні показники та одиниці їх вимірювання визначаються галузевим органом у розрізі кожної соціальної послуги й мають відповідати таким критеріям:

- точність – похибка вимірювання не повинна призводити до викривленого уявлення про результати оцінювання потреби в наданні тих чи інших соціальних послуг;
- об'єктивність – використовувані натуральні показники й одиниці їх виміру не можуть створювати стимули до викривлення результатів оцінювання;
- достовірність – спосіб збирання і оброблення вихідних даних для оцінювання потреб у наданні соціальних послуг повинен допускати можливість перевірки точності отриманих даних;
- однозначність – назви натуральних показників і одиниць їх виміру мають бути логічними, короткими й точними та унеможливлувати варіанти їх тлумачення [16].

Кількісна оцінка потреби в натуральних показниках обґрунтовується показниками чисельності фізичних осіб (груп населення) і юридичних осіб, які є потенційними отримувачами соціальних послуг, або іншими величинами натуральних обсягів вимірювання надання соціальних послуг (отримувачів), що наводяться в динаміці за три попередні роки [17].

Потреба в послугах оцінюється за такими основними етапами [18]:

- інвентаризація та аналіз нормативних правових актів, що встановлюють обов'язок надання соціальних послуг, вимоги до якості надання державних послуг;
- вивчення думки населення про якість надання соціальних послуг, організація незалежного оцінювання якості такого надання (за рішенням виконавчого органу державної влади);
- внесення змін до затвердженого відомчого переліку соціальних послуг:
 - відмова від надання (вилучення з переліку) соціальних послуг, надання яких відповідно до чинних нормативно-правових актів не є обов'язковим, або зміна форми надання на платну;
 - зміна основних вимог до якості надання соціальних послуг у разі внесення змін у нормативно-правові акти, що встановлюють вимоги до якості надання державних послуг;
- аналіз обсягів надання соціальних послуг (у натуральних показниках) за попередні планованому періоду;

- аналіз нормативних витрат на надання соціальних послуг за попередні планованому періоду;
- визначення прогнозних показників потреби в соціальних послугах у натуральному виразі на черговий фінансовий рік і на плановий період;
- встановлення прогнозних значень нормативних витрат на надання соціальних послуг на черговий фінансовий рік і на плановий період;
- визначення прогнозних показників потреби в соціальних послугах у вартісному виразі на черговий фінансовий рік і на плановий період.

Якщо бюджетне планування здійснюється на основі обсягів послуг, котрі зумовлені можливостями установи, ймовірно виникнення ситуації “надвиробництва послуг”, за якої установа надаватиме послуги, не затребувані споживачами. Це неминуче призводить до неефективного використання бюджетних коштів і потребує перегляду чинних кількісних параметрів надання послуг у бік їх скорочення. Водночас, якщо при плануванні бюджетів орієнтуватися тільки на об’єктивні потреби в послугах установ, відповідно скорочуючи мережу установ у разі зниження потреб, можна погіршити якість життя громадян унаслідок звуження їх доступу до певних послуг. Крім того, при скороченні й відсутності довгострокового прогнозування потреб у послугах у перспективі, ймовірно, доведеться вирішувати питання їх відновлення при зростанні потреб, причому з вищими витратами, ніж за умови збереження мережі установ.

Для оцінювання потреби в соціальних послугах використовують різні методи й інструменти, котрі вибирають з огляду на характер оцінюваних послуг (вимірюваність, простота виокремлення цільової групи одержувачів, ступінь нормативно-правового регулювання та ін.), якість статистичного обліку, а також матеріальні й кадрові можливості [19].

Серед методів визначення показників потреби в соціальних послугах у науковій літературі й на практиці виокремлюють такі розрахункові моделі: екстраполяційну, сегментарну, колективного споживання [17].

Екстраполяційна модель дає змогу визначити обсяг категорій і груп одержувачів на підставі даних минулих періодів і прогнозів споживання послуг. Її рекомендується використовувати для соціальних послуг, потреба в яких суттєво не змінюється в часі. Можливе також застосування моделі для новостворюваних соціальних послуг чи їхніх елементів, а також при введенні нових категорій і груп отримувачів.

Модель колективного споживання застосовується для соціальних послуг колективного характеру. Їхньою характерною ознакою є орієнтованість на масових споживачів, при цьому витрати на їх надання не залежать від категорій і груп або виокремлення категорій і груп недоцільне на підставі змісту послуги.

Для визначення чисельності отримувачів соціальних послуг використовується також індексний метод, котрий полягає в приведенні кількості отримувачів бюджетних послуг на сучасному етапі до майбутнього моменту часу за допомогою індексів, що характеризують потенційну зміну певних умов порівняно з нинішніми.

Метод експертних оцінок для розрахунку чисельності одержувачів соціальних послуг побудований на підставі оцінок, зроблених і обґрунтованих

компетентними фахівцями-експертами за галузями знань народного господарства, соціальної сфери, оподаткування, фінансів, бюджетів та ін.

Оцінювання потреби в соціальних послугах може здійснюватися також іншими методами:

- 1) послідовного коригування показників, досягнутих у базовому році, у тому числі з урахуванням очікуваного впливу таких факторів:
 - реалізація здійснюваних запланованих до завершення у плановому періоді проектів та програм, котрі призводять до зміни потужностей та (або) бюджетних обмежень при наданні послуги;
 - планове збільшення (зменшення) обмежень за потужностями для надання послуг у зв'язку з проведенням капітальних ремонтів, реконструкцією, реорганізацією чи ліквідацією установ;
 - природний та механічний приріст населення, що зумовляє зміну чисельності потенційних отримувачів послуги;
 - процеси переходу з однієї вікової категорії до іншої, які змінюють кількість потенційних одержувачів послуги;
 - зміна попиту, споживчої поведінки, зокрема при зміні вимог до якості послуги;
 - зміна соціально-економічної ситуації в регіоні;
 - інші фактори, що впливають на обсяги надання послуг;
- 2) нормативного розрахунку прогнозної бази, котрою можуть бути:
 - показники, що відображають загальну величину об'єкта надання послуги (чисельність потенційних отримувачів, площа територій, на якій здійснюється надання послуги тощо);
 - інші показники, що мають високу статистичну залежність від загальної величини, які піддаються прогнозуванню. Нормативами для розрахунку можуть бути: затверджені нормативи чисельності, обсягів робіт (послуг); розрахункові нормативи, отримані як відношення значень прогнозованого показника й показника прогнозної бази за звітний період; норматив доступності;
- 3) продовження тенденції, що склалася, коли потреба обчислюється на підставі даних про середні темпи зростання показника за попередній період (три роки) та показника в базовому році;
- 4) експертного оцінювання тенденцій зміни показників на прогнозний період (метод використовується за неможливості застосування інших методів) [20].

Водночас порядок формування та фінансового забезпечення соціальних послуг повинен передбачати об'єктивну необхідність становлення й розвитку локальних конкурентних ринків послуг. Формування завдань відповідно до вимог сучасної реформи системи соціальних послуг в Україні має бути одним з основних інструментів бюджетної політики органів державного управління та місцевого самоврядування. Для цього, керуючись як нормативними вимогами до організації бюджетного процесу, так і сучасними підходами до бюджетного планування, необхідно сформувати взаємозв'язок визначення завдань із методиками розрахунку фінансових нормативів соціальних послуг,

вимогами бюджетного планування, потужністю бюджетної мережі установ та оцінкою реальних потреб контингентів споживачів.

На основі аналізу результатів оцінювання потреби в соціальних послугах можна встановити обов'язкові для виконання підвідомчими установами завдання щодо зниження витрат із надання соціальних послуг, фінансованих із бюджету [21].

При оцінюванні потреби виконавчий орган державної влади приймає рішення про відмову від надання соціальної послуги, якщо плановані показники потреби в ній у натуральному виразі істотно скорочуються порівняно з поточним фінансовим роком, за умови, що надання такої послуги не обов'язкове згідно з чинними нормативно-правовими актами, а також її не надання: не пов'язане з виникненням загрози життю і здоров'ю населення певної територіальної громади; не стосується інтересів численних груп населення територіальної громади; не спричиняє порушення норм законодавства й конституційних прав громадян. При цьому оцінювання потреби в цій послугі у вартісному виразі не здійснюється [18].

Виконавчий орган державної влади за результатами оцінювання потреби в соціальних послугах у натуральному й вартісному виразі приймає рішення про затвердження результатів оцінювання або про зміну прийнятих до фінансування обсягів надання соціальних послуг (з урахуванням пріоритетів витратання бюджетних коштів).

Як зазначено у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України [8], для підвищення якості соціальних послуг, зокрема, необхідно модернізувати мережу надання послуг громадянам за рахунок бюджетних коштів. Тобто цілком допустимою є відмова від фінансування окремих установ (повністю або частково), якщо вони не надають якісних послуг або їхня діяльність не пов'язана з необхідними на території послугами.

Важлива проблема – недосконалість тлумачення найменувань і змісту конкретних соціальних послуг. Її розв'язання пов'язане із закріпленням стандартних найменувань і змісту з метою забезпечення передбачуваності й наступності бюджетного планування, гласності та прозорості механізму фінансування установ, забезпечення подальшого контролю за якістю послуг.

Потрібно відстежувати потреби в тих чи інших послугах, будувати систему середньо- й довгострокового прогнозування потреб з урахуванням зміни структури населення, стану навколишнього середовища та інших факторів, а за неможливості надання послуг за рахунок наявних ресурсів – вдаватися до оптимізації елементів витрат. Це дасть змогу забезпечити необхідну наступність об'ємних показників соціальних послуг і, отже, зберегти рівень встановлених гарантій населенню та іншим суб'єктам, довіру до органів влади. Адже, врешті-решт, інститути влади покликані забезпечувати достатні умови для життя громадян. Слід наголосити, що істотні коливання обсягів соціальних послуг створюють труднощі у функціонуванні установ бюджетного сектору, призводять до необхідності скорочення фінансування, ускладнюють доступ до різноманітних послуг.

Планування бюджетних витрат на підставі обсягів (або кількісних параметрів) соціальних послуг на початковій стадії розвитку потребує подальшої

модернізації. Вивчення набутого досвіду допоможе сформувати певну базу даних для вдосконалення законодавства та прийняття практичних рішень (наприклад, з метою створення технологій і методик прогнозування потреб у різних послугах, визначення допустимих меж коливань їхніх обсягів, встановлення вимог до складу й кількості установ, що надають послуги, зокрема при скороченні потреби в них у певний період середньо- та довгострокового циклу) [21; 22].

Вартісне оцінювання здійснюється після оцінювання потреб у соціальних послугах у натуральному виразі. Інформація про вартість надання однієї послуги може відігравати вкрай важливу роль на різних етапах прийняття управлінських рішень у процесі реформування сфери соціальних послуг, а саме:

- забезпечення консолідації бюджетних витрат;
- прозорість фінансування послуг та прийняття управлінських рішень;
- реалізація механізмів децентралізації, зокрема розмежування функцій і повноважень;
- удосконалення організаційних механізмів та способів надання послуг.

Після завершення етапу визначення натуральних показників потреб територіальної громади в наданні соціальних послуг вразливим категоріям дітей необхідно провести оцінювання бюджетних потреб у соціальних послугах у вартісному вимірі за формулою:

$$БП_{in} = C_{in} \cdot CSC_i,$$

де $БП_{in}$ – бюджетні потреби n -ї територіальної громади у наданні i -ї соціальної послуги, грн; C_{in} – потреба n -ї територіальної громади у наданні i -ї соціальної послуги в натуральному вимірі, кількість послуг; CSC_i – повна вартість i -ї соціальної послуги, грн.

Отже, для формування та реалізації механізму оцінювання потреб відповідно до реформи в напрямі децентралізації та зміни розподілу функцій та повноважень в організації й фінансуванні соціальних послуг, що закріплено змінами до Бюджетного кодексу України, об'єктивно необхідно реалізувати на рівні адміністративно-територіальної одиниці (громади, району, регіону) такі заходи:

- скласти та затвердити перелік соціальних послуг особам у СЖО як комплексний нормативно-правовий акт, який докладно регламентуватиме організацію надання та фінансування соціальних послуг;
- чітко визначити та охарактеризувати категорії споживачів кожної виокремленої соціальної послуги (фізичні особи, юридичні особи);
- закріпити у договорі про взаємодію функції та повноваження відповідальних суб'єктів, котрі надають соціальні послуги особам (дітям) у СЖО;
- розробити порядок формування, ведення та коригування переліку соціальних послуг особам у СЖО відповідно до зміни соціально-демографічної, економічної ситуації;
- створити та затвердити детальний порядок моніторингу потреби в наданні послуг як у натуральному, так і у вартісному вимірах;
- забезпечити фінансування за рахунок коштів місцевого бюджету та (або) інших джерел, а також передбачити можливість розміщення надання

- послуги на конкурсних засадах у некомерційних організацій, що створить підґрунтя для формування локальних ринків соціальних послуг;
- законодавчо закріпити обов'язковість планування бюджетних потреб у наданні соціальних послуг особам у СЖО на черговий фінансовий рік та плановий період (як результат урахування потреби в наданні соціальних послуг у натуральному виразі).

Отже, формування механізму оцінювання бюджетних потреб у наданні соціальних послуг, як і оцінювання потреби в наданні послуг у натуральному вимірі, є ключовим напрямом реформування системи фінансування соціальних послуг в Україні, а також удосконалення системи організації надання соціальних послуг особам (дітям) у СЖО, підвищення ефективності та результативності витрат. Оцінювання потреби в бюджетних послугах має ґрунтуватися на принципах бюджетування та управління за результатами. Підсумки проведеного оцінювання повинні бути основою для формування бюджету на наступний фінансовий рік.

Список використаних джерел

1. Жураковский В. Анализ практик государственного социального заказа в Республике Беларусь / В. Жураковский, Л. Близнюк, В. Корж. – Минск, 2014. – 40 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://actngo.info/sites/default/files/files/social_contracting_2014.pdf.
2. Дубич К. В. Реформи соціальних послуг в Україні: сучасний стан і проблеми впровадження / К. В. Дубич // Аспекти публічного управління. – 2015. – № 3 (7). – С. 64–69.
3. Рекомендації по організації соціальної роботи з бездомними громадянами в регіонах / ред.: Л. І. Ільчук, О. В. Суліма; М-во праці та соц. політики, НАН України, Центр перспект. соц. дослідж. М-ва праці та соц. політики України та НАН України. – К.: Вишемирський В. С., 2009. – 210 с.
4. Синельникова Р. В. Государственный социальный заказ: практ. пособие / Р. В. Синельникова. – Минск, 2011. – 112 с.
5. Сорокина Т. В. К вопросу об управлении стоимостью государственных и муниципальных услуг / Т. В. Сорокина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-ob-upravlenii-stoimostyu-gosudarstvennyh-i-munitsipalnyh-uslug>.
6. Тофтисова-Матерон Р. Соціальні послуги: як побудувати українську модель на європейських підходах / Р. Тофтисова-Матерон, М. Дімітрова, К. Ньюмен. – К.: Проект ТАСИС “Посилення регіон. Соц. Послуг в Україні”, 2006. – 225 с.
7. Чагин К. Г. Применение современных подходов к организации предоставления социальных услуг населению: логика выбора / К. Г. Чагин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.urbanomics.ru/texts.php?folder_id=80&mat_id=258.
8. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України: постанова Верховної Ради України від 11.12.2014 № 26-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/26-19>.
9. Про схвалення Стратегії реформування системи надання соціальних послуг: розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.08.2012 № 556 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/556-2012-%D1%80>.
10. Методичні рекомендації визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах: наказ Міністерства соціальної політики

- України від 15.10.2012 № 648 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article;jsessionid=0B5823339B1C46631181FA0CVC27540.app1?art_id=161210&cat_id=161045.
11. Про затвердження форм обліку соціальних послуг сім'ям (особам), які перебувають у складних життєвих обставинах : наказ Міністерства соціальної політики України від 09.07.2014 № 450 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1076-14>.
 12. Про затвердження Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці у соціальних послугах : наказ Міністерства соціальної політики України від 20.01.2014 № 28 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0253-14>.
 13. Про затвердження Переліку соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати : наказ Міністерства соціальної політики України від 03.09.2012 № 537 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1614-12>.
 14. Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади : постанова Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812.
 15. *Калмыкова М. М.* Формирование системы планирования социально-значимых расходов бюджетов на оказание государственных (муниципальных) услуг / М. М. Калмыкова, К. Д. Вайсбейн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scienceforum.ru/2015/1185/14878>.
 16. *Семенихин В. В.* Оценка государственной услуги / В. В. Семенихин // Бухгалтерский учет в бюджетных и некоммерческих организациях. – 2010. – № 13 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lawmix.ru/bux/8036>.
 17. Об утверждении Порядка проведения ежегодной оценки потребности в предоставлении государственных услуг физическим и юридическим лицам государственными учреждениями Московской области, финансируемых за счет средств бюджета Московской области : постановление правительства Московской области (проект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://me.mosreg.ru/userdata/170740.pdf>.
 18. О мерах по созданию системы учета потребности в предоставляемых государственных услугах : постановление правительства Брянской области от 27.03.2015 № 112-п [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.bryanskobl.ru/region/law/appendix.php?id=8457>.
 19. *Лукьянова А. В.* Совершенствование системы бюджетного планирования расходов на развитие социальной сферы : дис. ... д-ра экон. наук : 08.00.10 / А. В. Лукьянова ; Российская академия предпринимательства. – М., 2012. – 356 с.
 20. О порядке проведения оценки потребности в государственных (муниципальных) услугах, финансируемых за счет средств областного бюджета : постановление правительства Ярославской области [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.yarregion.ru/Pages/results.aspx?k=o>.
 21. *Истомина Н. А.* Становление и развитие практики планирования расходов региональных бюджетов на основе количественных параметров (объемов) государственных услуг / Н. А. Истомина // Финансы и кредит. – 2010. – № 36 (420). – С. 13–21.
 22. Державний бюджет і бюджетна стратегія в умовах економічних реформ: у 4 т. / ДННУ “Акад. фін. управління”. – К., 2011. – Т. 4: Державні соціальні видатки: напрями раціоналізації та підвищення ефективності. – 2011. – 608 с.